

УДК 378.015.311:614:343.35 (477) (043.3)

DOI:

Олексій Шеремета, проректор
Академії Державної пенітенціарної служби, м. Чернігів

**РЕЗУЛЬТАТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З ФОРМУВАННЯ
У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

У статті охарактеризовано результати педагогічного експерименту з формування у майбутніх офіцерів Державної кримінально-виконавчої служби здоров'язберезувальної компетентності у процесі професійної підготовки. Висвітлено кроки щодо організації просвітницької роботи шляхом впровадження спеціального факультативу "Здоров'язберезувальна компетентність офіцера кримінально-виконавчої служби"; використання інноваційних методів для вирішення курсантами складних ситуацій, пов'язаних зі збереженням здоров'я; ознайомлення майбутніх фахівців з елементами психологічної грамотності, технологіями позитивного мислення. Окреслено особливості використання метода дискусії та "мозкового штурму", ситуативних завдань для набуття курсантами досвіду здоров'язбереження та розвитку соціальної складової здоров'я, розкрито потенціал подальшої дослідницької роботи.

Ключові слова: педагогічний експеримент; здоров'язберезувальна компетентність; професійна підготовка; офіцер кримінально-виконавчої служби; рекомендації; психологічна грамотність; факультатив; тренінг; досвід.

Лит. 5.

Oleksiy Sheremeta, Vice Rector of the Academy of
State Penitentiary Service, Chernihiv

**THE RESULTS OF THE PEDAGOGICAL EXPERIMENT ON THE FORMATION OF
HEALTH-PRESERVING COMPETENCE TO FUTURE OFFICERS OF THE STATE
CRIMINAL-EXECUTIVE SERVICE IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING**

The author highlights the results of the pedagogical experiment on the formation of health-preserving competence to future officers of the State Criminal-Execution Service in the process of their professional training. The obtained results showed a lack of motivation of the cadets to a healthy lifestyle and their underestimation of the importance of social and mental health. On the basis of the results of the stating experiment and analysis of the scientific literature the author determined the pedagogical conditions for the formation of health-preserving competence to future officers of the State Criminal Executive Service, namely: organization of educational work by introducing a special elective to familiarize future officers with the essence of health-preserving competence and the basic rules of a healthy lifestyle; the use of innovative teaching methods for future professionals to acquire health-preserving experience and the development of the social component of health; conducting trainings for forming the skills of mental health preservation for future specialists of the criminal-executive service; conducting trainings for the formation of mental health preservation skills to future criminal-executive specialists; involvement of research work to increase the knowledge of future officers of the criminal-execution service about a healthy lifestyle and acquiring skills to solve complex health problems. The article also highlights steps for organizing educational work through the introduction of a special elective "Health-preserving competence of the officer of the criminal-executive service"; using innovative methods to address complex health-related situations to be solved by students; acquaintance of future specialists with the elements of psychological literacy, and technologies of positive thinking. The features of using the method of discussion and brainstorming, situational tasks for cadets to gain experience in health preservation and the development of the social component of health are identified, and the potential for further research is revealed.

Keywords: pedagogical experiment; health-saving competence; professional training; an officer of criminal enforcement service; recommendations; psychological literacy; optional; training; an experience.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Здоров'язберезувальна компетентність для офіцерів кримінально-виконавчої служби значно зростає у зв'язку з особливостями їх професійної діяльності. Професійна діяльність персоналу Державної

кримінально-виконавчої служби характеризується високими психологічними навантаженнями та нервовим напруженням. Вона потребує високої професійної готовності кожного офіцера до виконання професійних завдань, здатностей та умінь підтримувати фізичне, соціальне та психічне

**РЕЗУЛЬТАТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ
ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

(духовне) здоров'я як щодо себе, так і щодо засуджених. Саме тому в наш час здоров'язбережувальна компетентність має бути одним з важливих складових професійної підготовки офіцерів кримінально-виконавчої служби та інших представників правоохоронних органів, невід'ємною частиною освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення зазначеної проблеми та на які опирається автор. Теоретичні аспекти її вирішення започатковані в К. Ушинського, Г. Ващенко, О. Сухомлинського. Філософський аспект здоров'я стосується аналізу його феномену в ціннісному вимірі. Цю проблематику вивчають Л. Лаврова, О. Михайлик, О. Терещенко, В. Чаплигін, А. Стешиц, С. Пугров, Я. Радиш, Г. Юдін та ін. Здоров'я є також важливою економічною категорією. Це обумовлено тим, що стан здоров'я людини є одним з найважливіших показників, який визначають потенціал країни. Зазначену проблематику в контексті державної політики вивчають З. Гладун, О. Федорович, О. Федько, Н. Фойгт, Ю. Ярчук, як економічну категорію, як капітал, базу стійкого економічного розвитку та фактори, що впливають на рівень здоров'я населення та охорону здоров'я, – М. Денисенко, В. Долот, Г. Кундеева, М. Римаренко, у контексті функціонування трудових ресурсів – М. Пушкар. Дослідники М. Бомба, В. Гергелейник, В. Куценко, Л. Пиріг, А. Свінціцький, О. Устїнов звертають увагу на здоров'я нації як стратегічний ресурс держави. Проте безпосередньо проблему формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби належним чином у працях науковців не висвітлено.

Метою статті є висвітлення результатів педагогічного експерименту з формування у майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби здоров'язбережувальної компетентності у процесі професійної підготовки.

Вклад основного матеріалу. Сформованість здоров'язбережувальної компетентності є важливою передумовою особистісного становлення майбутнього офіцера та усвідомлення себе фізично, соціально та психічно (духовно) здоровим [1]. Здоров'язбережувальна компетентність офіцера Державної кримінально-виконавчої служби – інтегративна особистісна властивість, що забезпечує організацію здорового способу власного життя у фізичній, соціальній та психічній (духовній) сферах й охоплює усвідомлення важливості здоров'я, здорового способу життя для професійного та особистого життя, протистояння

професійним деформаціям, здатність до індивідуального самозбереження, організації власної праці та підтримання належних умов для необхідної життєдіяльності засуджених. У структурі здоров'язбережувальної компетентності офіцерів кримінально-виконавчої служби доцільно виокремити ціннісно-мотиваційний, когнітивно-пізнавальний та діяльнісно-результативний компоненти. Цей висновок зроблено з урахуванням результатів аналізу наукових досліджень [3].

З урахуванням результатів досліджень Р. Безрукавого, О. Ландо, Ю. Драгнева, Г. Капранової, Г. Кривошеєвої, К. Пантелєєва та ін. визначено, що сформованість здоров'язбережувальної компетентності офіцерів кримінально-виконавчої служби можна оцінити за такими критеріями та відповідними їм показниками: мотиваційним (розуміння значення здоров'я як загальнолюдської цінності; відповідальне та позитивне ціннісне ставлення до власного здоров'я й здоров'я інших людей, стійкі пізнавальні інтереси в сфері здорового способу життя та здоров'язбереження; особистісні якості, необхідні для здоров'язбережувальної діяльності), когнітивним (знання сутності основних концепцій здоров'я, загальної теорії здоров'я та здорового способу життя; знання основ соціального та психічного здоров'я, обізнаність про шляхи і засоби підтримки та зміцнення високої працездатності, засоби фізичного і духовного самовдосконалення; знання основ власної безпечної життєдіяльності та засуджених) і діяльнісним (дотримання принципів здорового способу життя, піклування про власне здоров'я та здоров'я засуджених; володіння елементами психологічної грамотності, технологіями позитивного мислення; уміння долати стресові ситуації, володіння способами фізичного самовдосконалення, емоційної саморегуляції, самопідтримки й самоконтролю). Використання цих критеріїв дозволяє виділити три рівні сформованості здоров'язбережувальної компетентності (критичний, достатній і високий). З використанням цих критеріїв, показників та рівнів з'ясовано стан сформованості у майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби здоров'язбережувальної компетентності.

Результати констатувального етапу педагогічного експерименту, проведеного на базі Академії Державної пенітенціарної служби (м. Чернігів), дозволили стверджувати, що високий рівень сформованості здоров'язбережувальної компетентності характерний лише для 3,06 % курсантів. Переважна більшість учасників експерименту перебуває на достатньому (30,10 %) та критичному (66,83 %)

**РЕЗУЛЬТАТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ
ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

рівнях. Це обумовлено тим, що курсанти недостатньо мотивовані до здорового способу життя, серед складових здоров'я вони найбільше звертають увагу на фізичну підготовленість, недооцінюючи значення соціального та психічного здоров'я. Курсанти не уміють належним чином здійснювати оцінку стану свого здоров'я за допомогою різних методів, складати програму збереження та відновлення здоров'я, не володіють технологіями позитивного мислення. Це підтвердило необхідність організації системної роботи щодо формування здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби у процесі професійної підготовки.

Аналіз наукових джерел, зокрема праць І. Беха, Е. Зеєр, І. Зимньої, О. Пометун, В. Сухомлинського, С. Трубакової, В. Ягупова та ін., а також урахування результатів констатувального етапу педагогічного експерименту дозволили визначити такі педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби у процесі професійної підготовки: організація просвітницької роботи шляхом впровадження спеціального факультативу для ознайомлення майбутніх офіцерів із сутністю здоров'язбережувальної компетентності та основними правилами здорового способу життя; використання інноваційних методів навчання для набуття майбутніми фахівцями досвіду здоров'язбереження та розвитку соціальної складової здоров'я; проведення тренінгів для формування у майбутніх фахівців кримінально-виконавчої служби навичок збереження психічного здоров'я; задіяння потенціалу дослідницької роботи для розширення знань майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби про здоровий спосіб життя та набуття навичок вирішення складних проблем здоров'язбереження.

Для перевірки цих педагогічних умов, а також відповідної структурно-функціональної моделі було організовано дослідно-експериментальну роботу на базі Академії Державної пенітенціарної служби (м. Чернігів). Формувальний етап педагогічного експерименту проведено з курсантами, що навчалися за напрямом підготовки "Право", "Правоохоронна діяльність", "Психологія". Усього в формувальному етапі експерименту взяли участь 106 курсантів 2-го курсу. В експериментальних групах навчання курсантів було організовано відповідно до запропонованих структурно-функціональної моделі та педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності, з

використанням спеціального навчально-матеріального забезпечення. У контрольних групах курсанти навчалися за традиційною схемою та традиційними методами навчання, у цих групах викладачі не звертали спеціальної уваги на формування у курсантів здоров'язбережувальної компетентності.

Відповідно до першої педагогічної умови з курсантами експериментальної групи було проведено факультатив "**Здоров'язбережувальна компетентність офіцера кримінально-виконавчої служби**", побудований на основі концепції здорового способу життя, з урахуванням основних положень здоров'язбережувальної педагогіки. Метою факультативу "**Здоров'язбережувальна компетентність офіцера кримінально-виконавчої служби**" стало надання курсантам теоретичних і практичних знань про здоровий спосіб життя та здоров'язбереження; формування у них навичок та умінь здорового способу життя та здоров'язбереження; виховання і розвиток у курсантів знань, умінь, навичок, особистісних якостей, необхідних для збереження здоров'я засуджених. Факультатив охоплював чотири модулі: "Історія і теоретичні основи здоров'язбереження", "Теоретичні аспекти здорового способу життя офіцера кримінально-виконавчої служби", "Практика формування, збереження і зміцнення індивідуального здоров'я офіцера кримінально-виконавчої служби", "Проблеми особистого й суспільного здоров'я у роботі офіцера кримінально-виконавчої служби".

У результаті вивчення факультативу курсанти зрозуміли значення здоров'я у житті та розвитку суспільства, закономірності життєдіяльності організму людини; цінність і значення здоров'я для повноцінного та гармонійного розвитку офіцера кримінально-виконавчої служби, власних можливостей, зрозуміли сутність індивідуального здоров'я, духовності та психології здоров'я, особливості психічного саморегулювання у здорової людини, основні напрямки в практиці збереження й зміцнення психічного здоров'я, сутність психогігієни і психотерапії. Майбутні офіцери кримінально-виконавчої служби почали у більшості випадків дотримуватись принципів здорового способу життя, більш відповідально ставитись до свого здоров'я та здоров'я інших людей; уважніше працювати з інформацією про здоровий спосіб життя.

Відповідно до другої педагогічної умови формування здоров'язбережувальної компетентності було використано інноваційні методи навчання для набуття майбутніми фахівцями досвіду

**РЕЗУЛЬТАТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ
ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

здоров'язбереження та розвитку соціальної складової здоров'я. Під час викладання навчальних дисциплін "Безпека життєдіяльності", "Основи охорони праці", "Соціологія", "Основи педагогіки та психології", "Конфліктологія", "Етика юриста", "Професійна етика", "Пенітенціарна педагогіка", "Пенітенціарна психологія", "Організація та охорона праці засуджених" великі можливості для формування навичок соціального здоров'я та умінь працювати у групі мали методи дискусії та "мозкового штурму". Зокрема під час вивчення навчальної дисципліни "Конфліктологія" викладачі пропонували курсантам розміркувати над тим, потрібні чи не потрібні у нашому житті суперечки, як треба сперечатись, як вести себе під час спору, як стримувати емоційну напругу. Важливими темами дискусій з навчальної дисципліни "Професійна етика" були такі, як "Обов'язок і бажання", "Що краще: егоїзм чи альтруїзм", "Вина і покарання", "Чи потрібна помста?", "Чи треба співчувати злочинцеві?", "Що таке прощення?", "Чи допомагає обман?" та ін. Ці диспути не тільки допомагали вчити курсантів висловлювати свою думку, але й визначитися зі своєю світоглядною позицією, причинами своїх дій і моделей поведінки.

Загалом значення інтерактивних методів полягало в тому, що вони допомогли формувати відповідні навички спілкування, розкрити необхідність дотримання принципів здорового способу життя, розуміння важливості піклуватись про власне здоров'я, відповідального ставлення до свого здоров'я та здоров'я засуджених. Неоціненним стало значення інтерактивних методів для формування обізнаності майбутніх фахівців кримінально-виконавчої служби про елементи психологічної грамотності, технології позитивного мислення та емоційної культури, набуття життєвих навичок, що сприяють соціальному та психічному здоров'ю. Використання інтерактивних методів навчання загалом дозволило формувати у курсантів необхідне ціннісне ставлення до здоров'я, систему знань, необхідні вміння та навички, позитивне сприйняття здоров'язбережувальної діяльності.

Третя педагогічна умова передбачала проведення тренінгів для формування у майбутніх фахівців кримінально-виконавчої служби навичок збереження психічного здоров'я. Кожний тренінг охоплював такі етапи, як вступ, знайомство (очікування учасників), ознайомлення з правилами роботи, оцінка рівня поінформованості з питань теми, актуалізація теми, інформаційний етап, набуття практичних навичок, завершення роботи.

Під час експериментального навчання було передбачено чотири тренінги: "Тренінг формування у майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби навичок здорового способу життя", "Тренінг профілактики алкогольних та наркотичних проблем", "Тренінг самопізнання, формування життєвої позиції та світоглядної саморегуляції" і "Тренінг формування навичок подолання негативних емоцій та психічного напруження". Зокрема метою тренінгу формування у майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби навичок здорового способу життя було розширення і поглиблення уявлення курсантів про важливість психічного здоров'я, про сутність здорового способу життя, попередження виникнення шкідливих звичок. Під час тренінгу курсанти ознайомились з правилами здорового способу життя, визначались з пріоритетами здоров'я серед інших цінностей людини, вчилися займати активну життєву позицію, дізнавались про духовні цінності. Тренінг допоміг розширити можливості курсантів щодо особистісного зростання та самопізнання, розвинути їх особистісні якості, навички рефлексії, усвідомлення, розпізнавання та вираження власних емоцій і почуттів, сформувати вміння свідомо регулювати власний емоційний стан через засвоєння окремих прийомів саморегуляції, ідентифікувати емоції інших людей, проявляти емпатію у відносинах з ними.

Під час тренінгу попередження алкогольних та наркотичних проблем викладачі звертали увагу на необхідність формування у майбутніх офіцерів адекватного ставлення до профілактичної роботи, мотивації до збереження власного здоров'я, розуміння небезпеки вживання алкоголю, недоречності психотропних речовин, розвиток навичок безпечної поведінки щодо ВІЛ/СНІДу. Важливим був такий аспект роботи, як прийняття відповідальності за своє життя та самих себе, зокрема формування почуття відповідальності, зміна структури своєї мови, позитивне ставлення до себе та життя, підвищення самоповаги та впевненості в собі (на основі уявлень про успіх, формування позитивної життєвої позиції) [5, 71 – 72].

Таким чином курсанти вчилися визначати свої духовні цінності та орієнтації на здоровий спосіб життя, пріоритетні життєві цінності та емоційні ресурси, з'ясували вплив переконань, внутрішніх настанов, цінностей на емоційні реакції та життя загалом, зв'язок думок стосовно себе і сильних емоцій, базових життєвих позицій і якості життя загалом. Курсанти усвідомили важливість відповідальності за власні емоційні переживання, екзистенціальної цінності життя "тут і тепер" [4,

**РЕЗУЛЬТАТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ
ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

5], необхідність внутрішньої гармонії, психологічного благополуччя, здорових відносин з іншими людьми для повноцінного життя.

Відповідно до четвертої педагогічної умови для виконання завдань, теоретичних й практичних досліджень викладачі пропонували майбутнім офіцерам пошукові завдання, які передбачали спостереження і вивчення фактів, виявлення незрозумілих явищ, які потребують дослідження (визначення проблеми); складання плану дослідження; виконання плану; аналіз і систематизацію отриманих результатів, формулювання висновків щодо сфери їхнього практичного застосування [2, 161]. Виконання дослідницьких робіт допомогло майбутнім офіцерам навчитися вирішувати складні проблеми професійної діяльності та здоров'язбереження. Зокрема, з навчальної дисципліни "Пенітенціарна педагогіка" для формування здоров'язбережувальної компетентності офіцерів кримінально-виконавчої служби було передбачено дослідницькі завдання, що стосувались історичних аспектів вживання психоактивних речовин, сучасного стану наркології як прикладної науки, медико-соціальних аспектів зловживання хімічними речовинами, організації наркологічної допомоги в Україні, соціальних, психологічних й фізіологічних причин різних форм девіантної поведінки, сучасних поглядів щодо формування патологічної залежності від психоактивних речовин, профілактики алкогольної залежності та ін.

Курсанти також досліджували проблематику організації профілактичної роботи в системі кримінально-виконавчої служби, мотиви вживання алкоголю та наркотиків, інформаційні підходи у превентивній освіті, інноваційні методи навчання здорового способу життя, особливості тренінгу як форми організації навчання здорового способу життя, методика навчання профілактики стресів, профілактики емоційного вигорання офіцера кримінально-виконавчої служби, формування навичок конструктивного розв'язання конфліктів, формування навичок здорового способу життя серед засуджених та ін. Використання потенціалу дослідницької діяльності дозволило також курсантам швидко поповнювати медичні, антропологічні, соціальні, психологічні знання про здоровий спосіб життя та здоров'язбережувальну компетентність.

Висновки. Результати експериментальної роботи засвідчили, що курсанти експериментальних груп мають переважно високий (24,07 %) і достатній (55,56 %) рівні сформованості здоров'язбережувальної компетентності. У контрольних групах ці дані становлять відповідно 5,55 % і 35,19 %. У

контрольних групах кількість курсантів, які мають критичний рівень сформованості здоров'язбережувальної компетентності, становить 42,31 % (на 21,94 % більше, ніж в експериментальних групах). Такі дані підтверджують результативність впровадження структурно-функціональної моделі та педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби.

За результатами проведеного дослідження розроблено відповідні методичні рекомендації науково-педагогічним працівникам щодо формування здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби. Рекомендується використовувати компетентісний, системний, особистісно орієнтований підходи; організовувати просвітницьку роботу шляхом впровадження спеціального факультативу "**Здоров'язбережувальна компетентність офіцера кримінально-виконавчої служби**"; пропонувати курсантам вирішувати складні ситуації, пов'язані із збереженням здоров'я, за допомогою інноваційних методів; ознайомлювати майбутніх фахівців з елементами психологічної грамотності, технологіями позитивного мислення; використовувати методи дискусії та "мозкового штурму", ситуативних завдань для набуття курсантами досвіду здоров'язбереження та розвитку соціальної складової здоров'я; проводити тренінги для формування у курсантів навичок збереження психічного здоров'я; розширювати знання майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби про здоровий спосіб життя з використанням потенціалу дослідницької роботи та ін.

Перспективами подальших наукових розвідок є визначення індивідуальних та міжпредметних програм з формування здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх офіцерів кримінально-виконавчої служби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білявець С. Я. Методична система формування професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі навчання військово-спеціальних дисциплін. Док. дис. 13.00.02, 13.00.04. Хмельницький, НАДПСУ, 2019 р., 565 с.
2. Галузяк В. М., Сметанський М. І., Шахов В. І. Педагогіка: навч. посіб. 5-е вид. випр. і доп. Вінниця, 2012. 400 с.
3. Діденко О. В., Мішенюк Р. М. Критерії, показники і рівні розвиненості професійної компетентності офіцерів управління органами охорони державного

КОМПОНЕНТИ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

кордону. Вісник Національного університету оборони України : зб. наук. пр., Київ, НУОУ, 2014. С. 74 – 80.

4. Матійків І. М. Тренінг емоційної компетентності: навч.-метод. посібник. Київ, 2012. 112 с.

5. Формування навичок здорового способу життя у дітей і підлітків: за проектом “Діалог”: навч.-метод. посіб. / О. В. Вінда, О. П. Коструб, І. Г. Сомова, Н. О. Березна, М. М. Галябарник, С. В. Кириленко. 3-тє вид., переробл. і доп. Київ, 2003. 284 с.

REFERENCES

1. Biliavets, S. Ya. (2019). Metodyczna systema formowania profesijno kompetentnosti maibutnikh ofitseriv-prykordonnykh u protsesi navchannia viiskovo-spetsialnykh dystsyplin [Methodical system of formation of professional competence of future officers-border guards in the process of training of military-special disciplines]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Khmelnytskyi, 565 p. [in Ukrainian].

2. Haluziak, V. M., Smetanskyi, M. I. & Shakhov, V. I.

Pedahohika: navch. posib. [Pedagogy: training manual]. 5-e vyd. vypr. i dop. Vinnytsia, 2012. 400 p. [in Ukrainian].

3. Didenko, O. V. & Misheniuk, R. M. (2014). Kryterii, pokaznyky i rivni rozvynenosti profesijnoi kompetentnosti ofitseriv upravlinnia orhanamy okhorony derzhavnoho kordonu [Criteria, indicators and levels of development of professional competence of the officers of the state border guard authorities.]. *Bulletin of the National Defense University of Ukraine: col. of scient. works*, Kyiv, NUOU, pp. 74–80. [in Ukrainian].

4. Matiikiv, I. M. (2012). *Treninh emotsiinoi kompetentnosti: navch.-metod. posibnyk* [Training of emotional competence: teaching method. manual]. Kyiv, 112 p. [in Ukrainian].

5. Formuvannya navychok zdorovoho sposobu zhyttia u ditei i pidlitkiv: za proektom “Dialoh”: navch.-metod. posib. [Formation of habits of healthy lifestyles to children and adolescents: the project “Dialogue”: teaching method. manual]. O. V. Vinda, O. P. Kostrub, I. H. Somova, N. O. Berezna, M. M. Haliabarnyk, S. V. Kyrylenko. 3-tie vyd., pererobl. i dop. Kyiv, 2003. 284 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 18.06.2019

УДК 373.2.014.62

DOI:

Світлана Івах, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

КОМПОНЕНТИ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито поняття “організаційна культура керівника закладу освіти”; визначено структуру організаційної культури керівників закладів дошкільної освіти (мотиваційно-ціннісний, знаннево-діяльнісний, особистісно-регулятивний компоненти) та подано характеристику кожного з її компонентів; наголошено на інтегрованому характері змісту організаційної культури керівника, що пов’язано з її реалізацією в управлінській і педагогічній діяльності, власній організаційній діяльності та обумовлюється вимогами до організації освітнього процесу, забезпечення адміністративно-господарської роботи, створення режиму дотримання норм і правил техніки безпеки в закладі дошкільної освіти.

Ключові слова: організаційні здібності; організаційна культура; керівник закладу дошкільної освіти; мотиваційно-ціннісний компонент; знаннево-діяльнісний компонент; особистісно-регулятивний компонент.

Літ. 12.

Svitlana Ivakh, Ph.D.(Pedagogy), Associate Professor of the
General Pedagogy and Preschool Education Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

COMPONENTS OF ORGANIZATIONAL CULTURE OF HEAD OF PRESCHOOL EDUCATION

The article describes the concept “an organizational culture of the head of the institution of education”, which is understood the personality, manifested in the ability to unite the subjects of educational activities, creating favorable conditions for the education and upbringing of children of preschool age, to influence subordinates and to lead oneself, involving them in collective decision of professional tasks, to establish business relationships in the pedagogical team on the basis of cooperation and partnership, adhering to the morality and ethics of behavior and communication, and which integrates with other personal qualities.

The structure of organizational culture of heads of institutions of preschool education, which consists of motivational-value, knowledge-activity, personal and regulatory components, is determined. The characteristics of each of the components are presented and emphasized on the integrated nature of the content of the organizational culture of the manager, which is connected with its implementation in the administrative and pedagogical activities,